

Szerkesztőség kiadó-
hivatal és nyomda

Cluj-Kolozsvár, St. Petrus
Pop. 12000

Telefon
és kiadó
Zs. N.

A kézirat
szerkesztő
vendők. K.
adunk

Ramassetter Róbert

Budapest

1. Diszter 2. II. 8.

KELET

ZSIDÓ-POLITIKAI-NAPILAP

ELŐFIZETÉSI ÁRA
romániában

Egész évre — 850
Félévre — 460
Negyedévre — 240
Egy hónapra — 85
Egy szám ára páyud-
varon és vidéken is 4 lej
Bukaresztben — 5.—

Csehszlovákiában

Egy hónapra — ck 35.—
Egy szám — 150

1925 február 19 Csütörtök

Cluj-Kolozsvár * VIII. évfolyam * 41 szám

5685. Sövat 25

A szanálás embertelensége

Korunk divatossá vált szavai, mint szanálás, jóvátétel stb. mögött az egyéni tragédiáknak egész sorozata húzódik meg. A háborút követő idők háborus gazdasági intézményei és intézkedései époly könyörtelenül tiporják el az egyéni élet szabadságát és jogát az élethez, mint a legbrutálisabb háborus intézkedések, melyek ezer számra küldték a harcterek borzalmas fertőjébe az emberesordákat. A háborus bűnök bünhődése igen sok esetben sokkal kegylenebb, mint maga a bűn, mert a béke illúziójában ringatózó emberek egzisztenciáját teszi márol holnapra semmivé. A történelem vaslogikája azonban könyörtelenül dolgozik és likvidál. A jövendő nem sok jóval biztató boldogsága egyre több emberi egzisztenciát követel áldozatul.

E likvidálási folyamat egyik legjellemzőbb és legkönyörtelenebb tünete: a szanálás. A szanálás korifeusai nem ismernek egyéni fájdalmat, nem ismernek tradíciót, ők csak rideg számokkal dolgoznak, a gép öntudatlanságával bunkózzák le azokat az illúziókat, amelyekből hajdan egész társadalmi osztályok táplálkoztak. A szanálási akció fekete árnya legsötétebben a hajdani császárváros, Bécs fölött ülepedik meg, mely hajdan különös előszeretettel tenyészette ki a beamterek osztályát, ezt az alapjában véve szelid, korlátolt, hivatásának nagyságától elkápráztatott polgári osztályt. A ledöntött habsburgi trón összetört pillérei már egy társadalmi osztályt véglegesen megöltek: a régi hadsereg ragyogó és bornirt tisztjeit. Csak nemrégiben adtunk hírt arról, hogy Bécsben a vagyontalan generálisok éhenhalnak és ezredesek kisvárosok vendéglőiben mosogatják az újgazdagok bőséges lakomáktól bezsirozott tányárjait. Szentimentális lelkeknek ez a tragédia minden bizomnyal könnyet csal a szemébe, de a szanálás urai és intézői füttyölnek minden szentimentalizmusra, az ő szemük előtt ember, ország és társadalom: quantité négliable csak, melyet, hogyha alkalmatlan, könyörtelenül félre tolnak az útból.

Ennek a quantité négliable-nak egyik összegét most az a huszonnyolcezer osztrák állami tisztviselő teszi, akiknek elbocsátását az állami szolgálatból a népszövetség az osztrák kormány egyik fő és sürgős feladatává tette.

Bizonyos, hogy az állam érdekei előbbrevalók az egyes társadalmi osztályok, pláne egyének érdekeinél s így az osztrák kormány mit sem tehet s mit sem fog tenni az elbocsátásra ítélt huszonnyolcezer tisztviselő érdekében. Sajnos, ma már túl vagyunk mi is azon az állásponton, hogy a sok tisztviselő az állam javára szolgáló valami volna, sőt nagyon jól tudjuk azt, hogy ahol nagyon sok az adminisztrátor, ott rendszerint vagy a törvény sikkad el, vagy az adminisztrációt igénybevevők pénze. Mégis, sőt ennek ellenére is, bizonyos rezignációval tekintünk a szanálási akció könyörtelenségére, amely újabb huszonnyolcezer embernek talpára köt üllapot, kitéve őket és családjukat a kétségbeesésnek, a bizonytalanságnak. Az a huszonnyolcezer tisztviselő, akiket most Ausztriában szélnek eresztenek, sokkal inkább szaturálva van a mult emlékeivel és előítéleteivel, semmint márol-holnapra új pályákon tudna elhelyezkedni, vagy a proletáriátus sáncai mögül tudná megvédeni legrimitívabb jogait: jogát a puszta élethez.

A népszövetséget Európa közvéleménye elé úgy állították, mint egy felséges altruista intézményt, melynek minden gondja az, hogy a békét, harmóniát hirdesse a gyűlölettel áthatott európai emberiségnek. Ez a népszövetség anyak és csecsemőankétokat szervez, kebelében az emberi jogok ligája foglal helyet, gátat akar vetni minden háborus kezdeményezésnek, országok konszolidációjáért fárad és ime: a gyakor-

latban mégis könyörtelenül gázol át huszonnyolcezer szerencsétlen ember egzisztenciáján. Kétségtelen, hogy Ausztriának csak javára válhat az, ha beamterserege csökken. De ezt a csökkentést — éppen a népszövetség humanista céljai mellett — nem szabadna olyan brutálisan és könyörtelenül keresztülvinni, mint ahogy azt teszik. Nem lehet igazi szanálás az, amely egyfelől egy ország pénzügyi konszolidációját tüzi ki feladatátul, másfelől embereket foszt meg a mindennapi kenyér lehetőségétől.

Az elbocsátott tisztviselők problémája Ausztriában még a magyarországi elbocsátott tisztviselők problémájánál is sokkal súlyosabb, mert Ausztriának nincsen mezőgazdasági hinterlandja,

mely megfelelő elhelyezést biztosítana az ebek harmincadjára került beamtereknek. A szanálásra szorult országokban a tisztviselőkérdést humanisztikusan csak úgy lehet megoldani, ha az elbocsátásra szánt tisztviselőserget elhelyezkedését más pályákon tanfolyamokkal, társadalmi szervezkedéssel könnyítik meg. Ez pedig nem lehet márol-holnapra. A szanálás sikere bármilyen sürgős úgy a szanálóknak, mint a szanálendő államnak, e sürgösség ellenére is időt kell nyújtani azoknak, akik évtizedeken, sőt évszázadokon át olyan mentalitásban éltek, melyet még egy világtasztrófa, trónok ledőlése sem tud elmosni szük gondolkodási térre szorított agyvelejükből. (s. l.)

Nem sikerült a diáksztrájk

Rendben folynak a kurzusok. Újabb tárgyalások kezdődtek

(Cluj-Kolozsvár, február 18. Az Uj Kelet tudósítójától.) A bekövetkezett események teljesen igazolták a bukaresti egyetem rektorának, dr. Pangratinak a felfogását, aki egy sokatmondó gesztussal intézte el a diáksztrájk ügyét, kijelentvén, hogy a diákság tanulni akar és legfeljebb néhány rendbontó az, aki sztrájkot hirdet. Bukarestben az egyetemi kurzusok a legnagyobb rendben folynak és csak azok tartják távol magukat az előadásoktól, akik a sztrájkot meghirdették. A helyzet enyhülését misem igazolja jobban, mint az a körülmény, hogy már a katonai és csendőri őrségek számát az egyetemeken, ahol különben a legnagyobb a szükség, a minimumra apasztották. Az utcai járőrök számát is csökkentették.

Különbön újabb tárgyalások indultak meg. Amint ismeretes, a diákság tíz pontban foglalta össze követelését, amelyet azonban a közoktatásügyi minisztérium kereken visszautasított. Most azután a bukaresti diákságnak sikerült egy igen előkelő közvetítőre szert tenni, aki azonban most már nem Angehelescuhoz, hanem Lepadatu kultuszminiszterhez fordult és rajta keresztül igyekszik befolyást gyakorolni a közoktatásügyi miniszterre. Hír szerint a diákság az újabb követeléseinek teljesítéséhez három napi haladékot adott s ha azalatt kielégítő választ nem kapna, úgy akcióba kezd. Ez az újabb erőszakos fellépés azonban már is oda vezetett, hogy az illetékes hatóságok egyáltalán nem hajlandók ilyen tónusban a diáksággal tárgyalni.

A Saarvidékről nem vonják ki a francia csapatokat

Uj szövetséges konferencia ül össze

(London, február 18. Az Uj Kelet tudósítójától.) A birodalom védelmi bizottsága, amely a nemzetközi biztonság és a döntőbíráskodásról szóló genfi jegyzőkönyv megvizsgálásával foglalkozott, bizonyos megállapításokra jutott, amelyeket közöltek a kormánnyal. A kormány hivatalos álláspontját mindazonáltal nem hozták nyilvánosságra a dominiumokkal megtartandó tanácskozások lefolytatásáig. Valószínű, hogy Chamberlain a népszövetség tanácsától március 9-én újabb halasztást fog kérni a

genfi jegyzőkönyv feletti vitára vonatkozólag.

Páris, febr. 18. Diplomáciai körök lehetségesnek tartanak egy újabb szövetséges konferenciát Herriot és Clementel március elejére tervezett londoni utazása alkalmából. A konferencia tárgya a kölni zóna kiűritése és a szövetséges adósságok rendezése lenne.

A küszöbön lévő konferenciával kapcsolatosan hivatalosan megcáfolták azt a hírt, hogy a Saar-vidékről visszavonják a francia csapatokat és a helyi csendőrséggel pótolják azokat.

Hivataos jelentés a román-német konfliktusról

A kormány nem használ represszáliákat a német lakossággal szemben

(Bucuresti-Bukarest, február 18. Az Uj Kelet tudósítójától.) A román-német konfliktusban, dacára a két ország kormányának törekvése, melyek a konfliktus elsimitására törekednek, egyre jobban elmérgesedik a helyzet.

Ma a késő esti órákban hivatalos jelentést adtak ki a román-német konfliktusról amely a következőképen hangzik:

„Miután Románia erőfeszítései a békes elintézésre nem hoztak más eredményt, mint csak felbátorították Németországot kötelezettségeinek figyelmen kívül hagyására, Románia kénytelen lesz jogainak védelmére szükséges rendszabályokat fogantatosítani.

Ezzel kapcsolatban illetékes helyen megállapítják, hogy a kormány eddig nagyon engedékeny volt a németekkel szemben és a megértés útján kívánta a két ország közötti viszony normálissá tenni. Nem likvidáltuk a német állampolgárok javait, nem alkalmaztuk a 26 százalékos illetéket, mint más államok és állandóan reméltük, hogy Németország saját érdekétől vezettetve súlyt helyez a Romániával való gazdasági viszony zavartalanására. A német kor-

mány legutóbbi magatartása azonban véget vet az engedékenységek és türelemnek és kénytelenek vagyunk jogaink védelmére a szükséges intézkedéseket megtenni. Németország egyedül bűnös abban, ha ezen akcióból kifolyólag szenvedni fog. — Ami pedig egyes német lapok németellenes represszáliákról szóló közleményeit illeti, azokon mosolyogni lehet.

A pénzügyminisztériumban egyébként holnap délelőtt értekezlet lesz a német-román konfliktus folytán foganatosítandó intézkedések ügyében. Az értekezleten részt vesznek Bratianu Vintila és Duca miniszterek, Chriacescu, a Banca Nationala igazgatója, Rosenthal és Eftimie Antonescu ügyvédek, mint jogi szakértők, továbbá a külügyminisztérium és pénzügyminisztérium több szakreferense.

— Törökország nem viszi a népszövetség elé a Patriárcha kiutasításának ügyét. Konstantinápolyból jelentik: Törökország a második görög jegyzékre adott válaszában is kategorikusan visszautasítja azt a kívánságot, hogy a Patriárcha kiutasításának ügyét a népszövetség elé terjesszék.

A kolozsvári betörőfogás újabb részletei

Egy egész országra kiterjedő bünszövetkezetről van szó

(Cluj-Kolozsvár, február 18. Az Uj Kelet tudósítójától.) Tegnap beszámoltunk arról a nagyszilű rablóbandáról, melyet a kolozsvári rendőrség a napokban olyan bravúrosan tett ártalmatlanná. Megírtuk, hogy ez a banda itt, Kolozsvárt körülbelül huszonkét betörést követett el és működése olyan nagyarányú volt, amilyenre a rendőrség már régóta nem emlékszik. A vizsgálatok szakadatlanul folytak ez ügyben s újabb információink alapján az egész bűnügy arra enged következtetni, hogy nem egy helyi érdekű társaságról, hanem egy egész országra kiterjedő bünszövetkezetről van szó.

Az elfogott Erős Sándor alias Samu vallo-mása alapján elfogtak egy ötödik betörőt is, Bálint Domokost, aki szintén aktív részt vett a betörések végrehajtásában. Az eddigi vizsgálat megállapította, hogy ez a banda érintkezést tartott fenn egy marosvásárhelyi betörőtársasággal, amely amint az újságokból olvashattuk, az elmúlt hónapokban egyre-másra követte el a betöréseket, kifosztva többek között néhány főtéri üzletet is. Dragichi bűnügyi osztályfőnök Sassu és Cotz detektivekkel a tegnapi este Marosvásárhelyre utazott a további nyomozások megejtése végett.

A többi szálat Dés felé vezetnek. Egyik betörő bevallotta ugyanis, hogy az Isac színészeti főfelügyelőtől lopott többszáz ezer lej értékű szőnyegeket Désen rejtették el. Ez a vallomás arra enged következtetni, hogy van egy dési csoport is, amellyel a kolozsvári főcinkosok intenzív összeköttetést tartottak fenn. Valószínűleg ez a három város nem zárja le a betörők működési terepeinek listáját. Több városból egymásután érkeznek reklamációk. A vizsgálat tovább folyik.

— Uj román követet neveznek ki Prágába. Bukarestből jelentik: illetékes helyről nyert értesülés szerint Hiotu prágai követ helyébe, akit udvari miniszternek neveznek ki, Filodor külügyminiszteri titkárt fogják kinevezni. Az új követ a kisanant konferenciája után foglalja el állását.

Ha szeretne üzletet, gyárat, bányát vagy más ipar-üzemet venni, bérelni, vagy bérbeadni, elszámolásra átadni, vagy átvenni, elsőrangú munkaerőt vagy állást keresni, avagy bármit akar megtenni, vagy gyors és megbízható kurier útján óhajja ügyeit elintéztetni, úgy hirdetését „Express” Hirdetési Kurier és forduljon az „Express” Tájékoztató osztályhoz, Timisoara, Belváros, v. Hunyadi-utca 8. szám. Telefon 22-25. Telefon 22-25.

Judea papjai és profétái

Írta: H. G. Wells

H. H. Wells, a nagy angol író nemrég megjelent „Világtörténelem” című művéből való e részlet. Wells műve nagy szenzációja az európai könyvpiacnak, mert egészen új és merész szempontokon át ismerteti az emberiség történelmi küzdelmeit és szellemi irányait. Wells műve kapható az Uj Kelet könyvosztályában is.

A Kr. e. hetedik században úgy látszott, hogy az egész művelt világ sémita királyok hatalma alá került. Sémita volt Assiria, Sírja és Babilon s kölcsönösen érthető nyelvet beszéltek. A világ kereskedelme a sémiták kezében volt. Tyrus és Sidon, a feníciai partvidék nagy anyavárosai Spanyolországban, Szicíliában és Afrikában gyarmatokat alapítottak, amelyek végül nagybakká nőttek amazoknál. Karthagónak, melyet Kr. e. 800 előtt alapítottak, egymilliónál több volt a lakossága. Hajói eljutottak Britanniáig s az Atlanti óceánra.

Az árjak ezidőben még barbárok voltak. Csak a görögök kezdtek valami új civilizációt emelni a lerombolt régi helyén s Közép-Ázsiában a médek kezdtek egy asszír felirat szavaival élve „félelmetes”-ek lenni. Kr. e. 800-ban kinevezték volna azt, aki azt jósolta volna, hogy a Kr. e. harmadik század előtt még a nyomát is eltiporják árja hódítók a sémita világaluralomnak s hogy a sémita népek mindenütt hódoltak alattvalói, vagy adófizetői lesznek valami idegennek vagy teljesen szétszórdnak.

A Mittelmann-ügy a semmitőszék előtt

Befejezést nyer az ügyvédi előkészítő eljárás

(Cluj-Kolozsvár, febr. 18. Az Uj Kelet munkatársától.) Hónapok multak el, mióta az Uj Keletben megjelent egy cikksorozat, melyben Mittelmann József, a kilenc évi fegyházra ítélt vajai fiatal kereskedő ártatlanságát bizonyítottam napnál világosabban be.

A cikksorozat befejezésében a bírósághoz fordultam s azt kértem, hogy tegye meg azokat a lépéseket, melyeket a törvény, de az emberi-ség szent törvénye előír:

indítsa meg az eljárást adataim nyomán s ha azok valósága bebizonyul: ami kétségtelen — úgy adja vissza az ártatlanul szenvedő Mittelmann Józsefnek szabadságát,

adja vissza nyomorba jutott özvegy édesanyjának s kilenc testvérének, kiknek fentartója volt.

Az igazság szava nem jutott el cikkeimmel Marosvásárhelyig, az arra illetékesekig. Mittelmann ügyében nem indult meg az az eljárás, melyet *hivatalból*, a törvény szava alapján kellett volna bevezetni. De megindult az alacsony gyanúsítások áradata, mely felekezeti kérdést akart ott csinálni, hol csak egyetlen egy kérdés van: bűnös-e vagy ártatlan.

Es ez a helyzet Mittelmann érdekében megindított akciónknak az a hatása a hatástalanságban új feladatot parancsolt rám, melynek megfelelni hivatott nem voltam.

Az újságíró feladatát át kellett vegye az ügyvéd. A megbízható, a lelkes, az önzetlen ügyvéd, kit nem vezet személyi hűség, prestízse kérdés s a Mittelmann-ügyet nem tekinti kriminológiai ismereteinek kísérleti nyuljául. Es meg kellett találni azt az ügyvédet is, ki hatalmas tekintélyének súlyával, világnézetének magasságával és bátorságával új Zolája tud lenni a pernek. A másodikat könnyebb volt megtalálni, mint az elsőt.

Dobrescu a román ügyvédek szövetségének elnöke, Románia egyik legnagyobb jogásza készségesen és önzetlenül ajánlkozott Mittelmann ártatlanságának kiharcolására.

Dobrescu, ki az Emberi Jogok Ligájának elnöke, az emberiség parancsa alatt vállalta, hogy Mittelmant képviselni fogja az újjáfelvétel eljárás során. Az első feladat az újrafelvétel eljárás is megtalálta azt az embert, aki minden kicsinyességen felülállva, az igazság védőjének nagy feladatát teljesítheti. Kertész Jenő dr. készséggel nemcsak vállalta, — hisz vállaltak mások is, — de teljesítette is feladatát. Körülméktől, minden részletében beható jogi munka indult meg, melynek ezer nehéz-

séget kellett szívós energiával lektizdenie. Napokon, heteken át dolgoztuk át Kertész Jenő dr.-ral a bünper minden adatát. Itt bizony nem egy cikk megírásáról volt szó, hanem körültekintő, alapos, minden kétséget kizáró: adagyűjtésről. Dokumentumok kellettek minden apró részletre, úgyhogy a bíróság ne térhessen ki az adatok alapossága elől és így

kénytelen legyen elrendelni azt a tárgyalást, amelyen tulajdonképpen a perfelvétel felett határozni kell.

A cikkbeli adatokat két főirányban kellett alátámasztani. Teljes képét kellett adni Mittelmann vagyoni viszonyainak s erre minden adatot be kellett szerezni. Utána kellett járni Mittelmann minden egyes üzletkötésének, meg kellett állapítani, milyen üzletben mennyit nyert. Aprólékos, de eredményes munka volt az, mely teljes bizonyítékot hozott arra vonatkozólag, hogy Mittelmann anyagi helyzete a lehető legrendezettebb volt. A másik munka az orvosszakértői vélemény kibogozása volt. Es itt nemcsak a szakkönyvek egész sorát tanulmányoztuk át, de kikértük Románia legjelesebb orvosprofesszorai véleményét. Es csak annyit: egyetlen orvosprofesszor se jutott olyan medico-kriminológiai megállapításokra, mint az ítélet. Pedig Dobrescu elnök még a legfőbb orvosi tanács szakembereivel is érintkezett szakvéleményük megismerésére, így Minovici professzorral, a bukaresti törvényszéki orvostani intézet vezetőjével és a román orvostudomány egyik világhíres büszkeségével.

A jogászi előkészítő munka — dacára az ezer akadálnak — most nyert befejezést.

Most még csak az van hátra, hogy az így feldolgozott anyagot a bírósági jegyzőkönyvekkel összehasonlítsuk. Tekintettel arra, hogy ez a „stichpróba” az egész jogi munkának, s így ez a legteljesebb körültekintést és lelkiismeretséget igényli, Kertész Jenő dr. maga utazott át Marosvásárhelyre. Itt azonban különös meglepetés érte: az ügy iratait egy fegyelmi ügyből kifolyólag a bukaresti semmitőszék magához kérte fel. A volt főtűgész ellen ugyanis, aki Mittelmann ártatlansága mellett tört pácát, — eljárást indítottak — megvesztegetés címén.

Kertész Jenő dr. most a semmitőszékhez fordult és az iratok leküldését kérte. Mihelyt ez megtörténik, s az utolsó jogi ellenőrzés is végbemegy, megkezdődik a perújítás akciója, melyben már Dobrescu szenátor veszi át a vezető szerepet. Székely Béla

életmódjában és szokásaiban igen sok volt a zsidókkal közös vonás — vonzódtak az ihletett istentisztelethez, részese s a nagy ígéretnek egyik örököse akart lenni? Tyrus, Sidon, Karthago s a spanyolországi feníciai városok bukása után a feníciaiak nyomtalanul eltűnnek a történelem színhelyéről; s épp ily hirtelen bukkannak fel mindenütt Spanyolországban, Arábiában, Egyiptomban, ahova a feníciai csak betette a lábát, a zsidó közösségek. S mindnyájukat összetartotta a biblia s a biblia olvasása. Jeruzsálem kezdetül fogva csak névszerint volt fővárosuk; igazában városuk: a könyvek-könyve volt. Ez egészen új valami a történelemben. Olyasvalami, aminek magvait réges-régen vetették még el, akkor, amikor a szumirok és egyiptomiak hieroglifjai írássá voltak fordulóban. A zsidók teljesen új valamit voltak: nép, amelynek sem királya, sem épp akkor temploma nem volt s melyet különböző elemekből szilárdan egyé fűz — az irott szó hatalma.

S a zsidóknak ezt a lélekben való egygyéforrását nem papjai, vagy államférfiai tervelték ki és vitték végbe. A zsidó fejlődés nem csak egy újfajta emberi közösséget, hanem egy újfajta embert is vezet be a történelemben. Salamon idejében úgy látszott, hogy a zsidók is, mint az akkori apró népek mind, a templom s a királyi udvar köré nyújtult néppé válnak, amelynek papjai bölcsesége s királya nagyravágása fogja megszabni végzetét. Azonban, mint a bibliából látható, az említett új emberfajta, a proféták már feltűntek a színen.

Amint az egyenetlenkedő zsidók feje fölött megsűrűsödtek a vészfelhők, a proféták fontossága egyre nőtt. Kik s mik voltak a proféták? A legkülönbözőbb származású emberek. Ezekiel proféta

A román franc

„Csak a k
A román

(Páris, február 18. A román viszhangja ma már dolgok okait kutatnak eredetét a szociális ügyek megértésére. Itt igyekeznek megérteni Románia helyzetét, multját s tiszemita mozgalom

Jean Grimot tizokodott Románia ciák Szövetségének vezetőjévé s mint volt a romániai zsidó hordására. Jean Gr szant a romániai zsidó nék az előadásorozozó kezd érdekes adatok való tudós:

— Érdekes spe kérdések — kezd hogy nem vallási e mig egyrészt nincs másrészt a fanatizm romániai antiszemit valóan csak gazdas keresendő. A román ségenkívül legizgat a Romániában élő hogy őket románia régi multja a román egyenjogúknak te Jorga szerint a XI nyoma sincs a zsidó nemi dokumentum róluk. Ezzel szem lyan állítja azt, ho tus előtt a dákok ségtelen tény az, a szár kiad egy rend tartományokban re góákat, ami kétsé zsidók igen is élte Ugyancsak vannak

például a papi ren pázstornép kecskebö nyien megegyeztek senki más, csak az közvetlenül a néphe delem és avatás nél most az Ur hozzájár megokoló formula. S Voltak köztük, akik ma szociális refor megőrli a szegény barátokzik, pompásk le fog sujtani bünte

Ezeket a feddés és tanulmányozták. zsidók eljutottak. F pap, a templom, az töl-szembe állították van a profétáknak a legnagyobb fontos val a legmagasabbra jövendő-ígérése, ami egész világ. Nem n proféták könyveinek letet és előlételet f paganda-irodalomra, jére fogja emlékezt fogság ideje körül akik egy új hatalon ban: az egyéni eri bálványimádással, ra beri fajt eddig szor

A romániai zsidókérdés egy nagy francia tudós megvilágításában

„Csak a kölcsönös jóakarattal szüntetheti meg az ellentéteket.“

A romániai zsidók — öslakói az országnak!

(Páris, február 18. Az Uj Kelet állandó tudósítójától.) A romániai zsidóellenes mozgalmak visszhangja ma már a külföldre is eljutott s a dolgok okait kutató elmék ennek a mozgalmnak eredetét a szociológia objektív szemüvegén át igyekeznek megvilágítani. Franciaország kétségkívül Románia legigazibb barátai közé tartozik, éppen ezért érdekes egy francia tudósnak, Jean Grimotnak az az előadása, amelyet a párisi szociálpolitikai főiskolán (Ecole des Hautes Etudes Sociales) romániai zsidókérdésről tartott s mely előadásában minden elfogultságtól mentesen, tisztára objektív kutatási eredményére hivatkozva, igyekszik a romániai zsidóság helyzetét, múltját s ebből a múltból eredő antiszemita mozgalomnak okait megvilágítani.

Jean Grimot tudvalevőleg hosszú ideig tartózkodott Romániában, ahol a Romániai Francia Szövetségének volt hosszú időn keresztül vezértitkára s mint ilyennek, bőséges alkalma volt a romániai zsidókérdés anyagának összehordására. Jean Grimot egész előadásorozatát szánt a romániai zsidókérdés ismertetésére. Ennek az előadásorozatnak első részében a következő érdekes adatokat tárta hallgatói elé a kiváló tudós:

A romániai zsidókérdés nem vallásieredeti

— Érdekes specifikuma a romániai zsidókérdésnek — kezdte előadását Jean Grimot — hogy nem vallási eredetű. A románok között, míg egyrészt nincs teljesen vallástalan egyén, másrészt a fanatizmus is ismeretlen fogalom. A romániai antiszemitizmus oka tehát nyilvánvalóan csak gazdasági és szociális tényekben keresendő. A romániai zsidómozgalomnak kétségkívül legizgatottabb kérdése az, vajjon van-e a Romániában élő zsidóknak jogigényük arra, hogy őket romániaiaknak tekintsék. Van-e elég régi múltja a romániai zsidóságnak ahhoz, hogy egyenjogúknak tekintsék őket az országban? Jorga szerint a XVII. század előtt Romániában nyoma sincs a zsidóknak, legalább is a történelmi dokumentumok nem emlékeznek meg róluk. Ezzel szemben a regáli zsidóság komolyan állítja azt, hogy Romániában már Krisztus előtt a dákok között is voltak zsidók. Kétségtelen tény az, hogy Theodosius római császár kiad egy rendeletet, amely szerint a dunai tartományokban respektálni kell a zsidó zsinagógákat, ami kétségenkívül jele annak, hogy zsidók igen is éltek az ősi Románia területén. Ugyanez van a zsidók létezését bizonyító

például a papi rendhez tartozott, míg Amosz a pásztorok kecskéiből-gubáját viselte, de valamenynyien megegyeztek abban, hogy nem hódoltak meg senki más, csak az igazság istene előtt s hogy közvetlenül a néphez intézték szónoklatukat. Engedelmes és avatás nélkül léptek fel. „Általam szól most az Ur hozzátok“ — volt az elhivatottságuk megközelítő formula. Szenvedélyes politikusok voltak. Voltak köztük, akik olyasmivel foglalkoztak, amit ma szociális reformnak nevezünk. „A gazdag megőrli a szegény orcáját; a dus az idegennel barátkozik, pompáskodását utánozza s ezért Jehova le fog sújtani büntető kezével erre az országra.“

Ezeket a feddéseket írásba foglalták, megőrizték és tanulmányozták. Eljutottak mindenhova, ahova a zsidók eljutottak. Felemelték az egyszerű embert a pap, a templom, az udvar és a király fölé s szemtől-szembe állították az igazság országával. Ebben van a prófétáknak az emberiség történetét illetően a legnagyobb fontosságuk. Ezsaiás hatalmas szavával a legmagasabbra lendül a prófétáló hang ragyogó jövődö-igérese, amikor is majd bekérez egyesül az egész világ. Nem minden prófeta beszélt így s a próféták könyveinek nyílteszű olvasója sok gyűlöletet és elítéletet fog találni bennük, ami a propaganda-irodalomra, a jelen idők e gonosz szeméti jére fogja emlékeztetni. Mindazonáltal a babiloni fogság ideje körül támadó héber próféták azok, akik egy új hatalom megjelenését jelentik a világban: az egyéni erkölcs itélkezésének hatalmát a hálványimádással, rabszolga-engedelmességgel, az emberi fajt eddig szorító béklyókkal szemben.

okmányok Vlad Tepes fejedelem korából is. (1450).

Romániai zsidó fejedelme

— Állandóan az országban lakó zsidókról először Matei Basarab törvénykönyvében esik szó, sőt érdekes, hogy még mielőtt Matei Basarab törvénykönyve említést tenne a zsidókról, van tudomásunk arról, hogy Moldovának zsidó származású fejedelme is volt. Emellett a tény mellett német és velencei okiratok tesznek tanúságot, melyek szerint Moldova zsidó fejedelmét Emanuelnek, Alias Aronnak hívták s 1581. körül uralkodott. Visszatérve Basarab törvénykönyvére, meg kell említenünk, hogy a kodex 30-ik paragrafusa szerint az ország lakosainak eretnekekkel és zsidókkal élelmiszerezletet folytatni és egy asztalnál ülni nem szabad, Basarab törvénykönyve már zsidó testületekről is megemlékszik. Így például a jassai kalapos-céh és a bacauai cipész-céh teljesen zsidókból áll. Az ebből az időben alakuló zsidó hitközségek fejedelmileg vannak elismerve. Ypsilanti Sándor fejedelem 1775-ben a zsidók birájanak, — a „jogszokásnak megfelelően“ egy Pilatus nevű zsidót nevez ki. Ez a „jogszokás“ szó azt bizonyítja, hogy már Ypsilanti előtt is volt zsidó bírói állás, amelynek betöltője a zsidók között itélkezett. A zsidók biráját a fejedelem nevezi ki, tehát a zsidók, ha nem is egyenjogúak, de moldovai, illetve havasalföldi alattvalók.

A fejedelmek hívták be a zsidókat

— Ezek a történelmi okmányok tehát arról tanuskodnak, hogy zsidók régóta éltek Romániában. Kutatásaim során — fejté ki Grimot — rájöttem arra, hogy a zsidó bevándorlás II. Radu, Vasile Basarab és I. Dan fejedelmek alatt folyt a legnagyobb mértékben. Sőt az is bizonyos, hogy ezek a fejedelmek hívták be a zsidókat Romániába a kereskedelem biztosítására, főleg Lengyel- és Oroszországból, ahol ebben az időben a zsidóüldözések javában folytak. A zsidó bevándorlókat egészen jól fogadják Romániában. A bevándorlásokat követő években még adómentességet is élveznek. Am ekkor, mert a zsidók szíves vendéglátás folytán, tömegesen jönnek Romániába, a fejedelmek kezdik soknak találni létszámukat és mindenféle szigorításokat léptetnek velünk szemben életbe. Lassankint Romániában is teljesen a kereskedelemre szorítják a zsidókat, hogy később a kereskedelmi pályák előzölését itt is szemükre vehessék. Az egyre növekvő szigorítások — sorába a zsidók állampolgársági jogának megszorítása lép, mely szerint a Romániában élő zsidók csak az úgynevezett kis naturalizációt szerezhetik meg, tehát politikai jogaik nincsenek és polgári jogaikat is megszorítják. A XIX. században az orosz befolyás növekedésével a romániai zsidók helyzete egyre rosszabbodik. Egy új törvény szerint a zsidókat külön listákra tartják nyilván s az országban való tartózkodás fejében harmincezer lej kauciót kötelesek fizetni, sőt egyik városból a másikba csak utlevéllel mehet.

A román nemzeti forradalom zsidó mártírja

— Az 1848-ik forradalom enyhítéseket helyezett kilátásba a zsidóknak. Eliade Radulescu forradalmi proklamációja a zsidók emancipációját is követeli. A zsidó hitközségek mindenütt a nemzeti forradalmat segítik és a forradalom apja: Rosetti mellett ott volt a zsidó Rosenthal is, aki később a forradalom egyetlen mártírja lett. A forradalmat azonban az oroszok és törökök leverik. A zsidók helyzete éppen forradalmi szereplésük miatt rosszabbodik. 1852 körül a zsidó lehet már katona Romániában, de nem lehet tiszt, ügyvéd lehet, de csak a békebíró előtt, halat foghat, de piécát nem. A külföld ezidőben már élenként érdeklődik a romániai zsidóság helyzete iránt, ami arra kényszeríti a kormányt, hogy a külföld előtt titkolja ezeket az állapotokat. Az 1857-iki párisi konferencia már határozatot mondja ki, hogy a román alattvalók között felekezetiileg semmiféle különbséget nem szabad tenni. E

határozat azonban írott malaszt marad. Cuza Voda fejedelem liberáliszmusa mindazonáltal már két zsidó részére teszi lehetővé, hogy köztisztviselői pozíciókat töltsenek be. Az egyik dr. Barsach egyetemi tanár, a másik Büschenheim pénzügyigazgató.

Gremieux intervenál

Cuza Voda bukásával a zsidók helyzete annyira rosszabbodik Romániában, hogy Gremieux, Franciaország zsidó minisztere személyesen intervenál a romániai zsidók érdekében, de nem ér el semmit. Bratianu miniszterelnök (a mostaninak apja) benyújt ugyan az alkotmány hatodik pontjához egy kiegészítő függelék, amelynek értelmében a zsidók az alkotmány ellenére is állampolgárok. A parlamentben izgatottan tárgyalják az ügyet, mialatt a külvárosi nép felfegyverkezve körülfogja a képviselőházat s tiltakozik a zsidók állampolgársága ellen. Ezt a tüntetést Bratianu arra használja fel, hogy a függelék elcsikkassza.

III. Napoleon a romániai zsidókért

Ekkor III. Napoleon francia császár sürgőnyt meneszt Károly fejedelemhez, amelyben a szegyenletes törvény eltörlését kéri, de az ő intervenciója is hiábavalóan bizonyul. Mikor aztán a nagyhatalmak is követelik a zsidók egyenjogúsítását, Bratianu miniszterelnök kijelenti, hogy a „nem keresztény“ szó csak a dobudzsai mohamedánok ellen irányul. Végre az 1878-iki berlini kongresszuson lord Beaconsfield befolyására Románia függetlenségének feltételül a zsidók egyenjogúsítását szabják meg. A romániai delegáció kénytelen engedni, de az egyezmény valójában nem érvényesül, mert az országban lakó százötvenezer zsidóból csak nyolcszáznegyven kapja meg az állampolgárságot.

Saint-Germain után

Ezeknek az állapotoknak végre a saintgermaini békeszerződés vett véget. Most pedig, három évvel Saintgermain után, az egyetemeken és a román közéletben antiszemita kilengések kezdődnek, melyeknek főcélja a numerusz klauzusz bevezetése. Erre a numerusz klauzuszra — mondta Grimot — a zsidó-ellenes pártnak azért van szüksége, hogy általa demonstrálhassa, miszerint a zsidók mégsem olyan polgárai az államnak, mint a többiek. Azonban, ha ezeket a mozgalmakat lehetetlen is a legsúlyosabban el nem ítélni, lélektanilag mégis megérthetők. Az agrárreform ugyanis sok román fiatal embert zökkentett ki a földbirtokosságból. Ezért a fiatal emberek nagyrésze kereskedelmi pályákra szeretne menni, amelyet a zsidók általatlan rendelkezések folytán sajátítottak ki maguknak. Ez és csak ez az oka annak, hogy a numerusz klauzusz örve alatt a román ifjúság egy része „védekezni akar a zsidóság ellen“.

— Ahhoz, — fejezte be előadását Grimot — hogy a Calea Victoriei bojárja és a Strada Lipsicani zsidói között meg lehessen teremteni a harmóniát, mindkét fél kölcsönös jóakarátára van szükség...

Fischer Ernő.

A brassói sómérok műsoros estélye.

Brassóból jelentik: Teljes erkölcsi és anyagi sikerrel rendezték meg a sómércsapatok hívós sorsorral bevezetett táncestélyüket február 14-én a Redout-nagytermében. Mintaszerű rendezés és szépszámu közönség jellemezték az estélyt. Viktor Henrik szellemes és ügyes konferanszié volt. Színrekerült Einzig Rezső gedut-intéző „Kérdőjel“ című kis komédiája, melyben a szerző-főszereplőn kívül sikerre vitték a darabot Obrát Fülöp, Patachon szerepében, Gonda, mint Zigottó és Viktor mint Chaplin. Gál tornamutatványa valósággal külön látványosság volt. Fruchter Mancika a tőle megszokott szépen énekelt. Grauenfels Lili ügyesen szavalt. Előadták Katz Dezső „Cserkész-színpad“ című darabját. Majd Becker Miklós szavalt intelligensen Giszkalay „Pogány Hiób dalai“-ból. Feiler Pál „Beteg egy sómér“ című kis egyfelvonásosában Szende Olga és Becker Miklós arattak sikert. Karinthy „Barackpálinka“ jelenetében Viktor Henrik ügyes színészi kvalitásokat árult el. Az ügyesen összeállított műsor után reggelig tartó tánc következett.

Ha rögtön biztos és precíz információt óhajt bel- vagy külföldi cégek részéről, forduljon az „EXPRESS“ Tudakozó Irodához, Timisoara, Belváros, 7. Hanv-di-utca 8. Telefon 22-25.

Izrael Cohen budapesti látogatása

Akció a cionista szervezet alapszabályainak elismertetéséért

Távirati jelentés alapján megírta az Uj Kelet, hogy Izrael Cohen, a Cionista Világszervezet főtitkára Budapestre érkezett, ahol részt vesz a cionista szervezet alapszabályainak elismerése ügyében összehívott belügyminiszteri ankéton. Izrael Cohen magyarországi látogatásáról budapesti tudósítónk alábbi cikkben számol be:

(Budapest, február 18. Az Uj Kelet tudósítójától.) A pesti zsidóságnak ismét nagy vendége van. Európai körútjában Budapestre érkezett Izrael Cohen, a Londonban élő Cionista Világszervezet főtitkára. Cohen most másodszer keresi fel a magyar fővárost, ahol már két évvel ezelőtt rövid ideig tartózkodott. Annak idején ő kísérte Budapestre azt a híres könyvzálmányt, amely a londoni cionisták ajándékából jutott a magyar államnak. Most fontos szervezeti ügyek szövegezték Cohent Londonból a kontinensre és így jött Budapestre is, hogy a magyar zsidóságot bevonja az egész világot átfogó palesztinai munkába. Bristol szállóbeli lakásán kerestem fel nem sokkal megérkezése után Cohent, hogy nyilatkozzon kapjak tőle utjának céljairól és az aktuális cionista problémákról. A bemutatkozás sablonos formáságai után mindjárt a tárgyra tértünk át, de közben alkalmam nyílt, hogy Izrael Cohen érdekében egyéniségét közelről szemügyre vegyem. Finoman kulturált arc, nemesen lehiggadt vonásaival tekint arra, aki Cohennel beszél. Szépfekete göndör hajkorona fejezi be a magas, finom ívelésű homlokot, amely ott rejti maga mögött egy kiváló vezér-férfi nagyszerű politikai és szervező képességeit. Két mélytűzű szem világítja meg arcát, amelyre a nagy tudáson, akaraterőn kívül rá van írva az emberi jószág félreismerhetetlen jellegzetessége. Meggondoltan, de az éles hangsúlyokat kerülve, kezd Cohen németül a beszélgetésbe.

Hosszu kontinentális turát tettem meg, amióta Londonból elindultam. Franciaország volt első állomásom, majd Belgium, Németország, Csehszlovákia, Lengyelország, Litvánia, Észtország zsidóságát kerestem fel. Utam egyik főcélja az volt, hogy anyagi segítséget szerezsek a Világszervezet működésének adminisztrációs költségeihez. A helyzet ugyanis az, hogy az arany- és más sékel-jövedelmek, amelyek hivatalosan volnának fedezni a Világszervezet adminisztratív kiadásait, újabb erősen megcsappantak, mert az áldozatkészség mindenütt a zsidók körében a Keren Keren Kajemet Lejiszrael felé fordult. Minthogy Hajjesz-szód, azonban a Világszervezet működésében szünet nem állhat be, sőt a május folyamán Genfben összeülő népszövetségi konferenciára alaposan fel kell készülnünk, Londonban úgy határoztunk, hogy feltétlenül módját ejtjük a költségek előtérmentésének.

Eddig mindenütt, ahol jártam, jó eredményeket sikerült elérnem és remélem, hogy itt Budapesten is összegyűjthetek e célra néhány fontot. A palesztinai helyzetről most nem nyilatkozom, előadásomból, aminek tartására felkértek, mindenről tájékoztat nyerhet.

Izrael Cohen az itteni cionista vezetők kérésére újból érintkezést kezdett hivatalos, kormányzati körökkel, hogy a cionista mozgalmat hatósági részről ne gáncsolják el. Ebben az irányban Cohen már legutolsó ittléte alkalmával lépéseket tett és bár pozitív eredmények intervenciójának nyomán nem mutatkoztak, nem merült feledésbe akkori bátor fellépése. Klebesberg belügyminiszter előtt tette szövege Cohen annak idején a cionizmus ellen fogantatott hatósági intézkedéseket, mire a miniszter avval replikázott, hogy a zsidó hitközségek nem látják szívesen, sőt egyenesen ellenzik a cionisták támogatását, tehát hivatalos fórum nem járhat el az ő akaratuk ellenére. Erre a nem egészen helytálló válasza Cohen nem kisebb diplomáciával a következőket mondta a miniszternek:

— Excellenciás Uram, a numerusz klauzusz törvénybeiktatásánál is kikérték a zsidó hitközségek véleményét? . . .

Klebesberg miniszter ideges hallgatással felelt erre a kényes ízü kérdésre. Cohen mostani tárgyalásai főleg arra irányulnak, hogy a magyarországi cionista szervezet alapszabályait a kormány helybenhagyja, mert anélkül a cionista mozgalom illegitim tevékenykedés. A tárgyalások már nagyban folynak és van némi remény arra, hogy sikeresen fognak befejeződni és akkor talán végül révbe jut a magyar cionizmus régóta hánykódó hajója.

Izrael Cohen vasárnapra, rendkívül érdekesnek ígérkező előadásának ismertetése is nemsokára kezébe jut az Uj Kelet olvasóinak. *Herskovits Fábrián*

Rejtélyes erdőégések Aradmegyében

Két község lakosságát vádolják a gyújtogatással

(Arad, február 18. Az Uj Kelet tudósítójától.) Hatalmas erdőégés keletkezett ma délelőtt Aradmegyében a Wenkheim-féle birtokból kisajátított állami erdőben. A tűz a kora délelőtti órákban keletkezett a Nadalbest és Negrea községek között elterülő erdőszéleken és oly gyorsan terjedt tovább, hogy mire észrevették, már hatalmas terület állott lángokban.

Mint ilyenkor szokás, a falusi hatóságok azonnal megkondították a harangokat és a bíró felszólította a lakosságot, vonuljanak ki az erdőbe és fogjanak hozzá a tűz továbbterjedésének megállításához. A bíró felszólítására mindkét községben azt a lakonikus feleletet adták az emberek: hadd égjen az állami erdő, ők nem segídeknek a tűz eloltásán, mert az agrárreform alkalmával hiába kértek legelőt, az agrárbizottság elutasította kérésüket.

Mire a tűz híre Aradra érkezett, már több mint

ötven hold erdő állott lángokban. Az azonnal ki-vezényelt nagyszámú katonaság nagy apparátussal fogott hozzá a tűz elhatárolásához és széles árkokkal akarják továbbterjedését megakadályozni. Természetesen a munkálatok a két község lakosságának passzív magatartása miatt csak lassan és nehezen haladnak előre.

Az esti órákban nyert újabb értesülésünk szerint, az erdőégéstől mintegy husz kilométernyire fekvő Szelezsán község határában ugyancsak ilyen erdőtűz támadt, melynek továbbterjedésének megakadályozására a hatóságok megtették a kellő óvintézkedéseket.

A csendőrség a titokzatos erdőtűz ügyében széleskörű nyomozást indított, mert az a feltevés alakult ki, hogy a tüzet a két község lakossága közül idézte elő valaki, hogy ezáltal a községek legelőhöz jussanak.

Erdélyiek palesztinai kirándulása

(Cluj-Kolozsvár, február 17. Az Uj Kelet tudósítójától.) A bukaresti Palesztina-hivatal tárgyalásokat folytat a Serviciul Maritin Roman-nal egy palesztinai társaskirándulásra vonatkozólag. Valószínűleg sikerülni fog erre a célra a legjobb román hajót az „Imperatul Traian“-t megszerezni. A hajó március 24-én indul el Konstancából és április 21-én tér vissza. Megállapodás szerint a hajón

ortodox kóser konyha lesz egy erdélyi ortodox rabbi felügyelete alatt

A költségek előreláthatólag igen minimálisak lesznek, de mindaddig, míg a tárgyalások be nem fejeződnek precíz adatokat nem közölhetünk. A kirándulás iránt érdeklődők tájékoztatására azonban közölhetjük azokat a maximumokat, amelyekeken túl a költségek nem terjedhetnek.

Az első Rotor-hajó befutott egy amerikai kikötőbe

A Rotor-hajó forradalmi szerepe a tengeri közlekedésben

(Berlin, február 18. Az Uj Kelet tudósítójától.) A németek erőlködéseit jellemzi, amikor a technikai élet most olyan konstrukciók megalkotásán dolgozik, amelyek lehetőleg pótolnák azt az energiát, amit az ország a Ruhrvidék megszállásával elvesztett. A széntermelés helyett most a németek azon dolgoznak, hogy az energiákat fokozzák. Egyre-másra jelennek meg az újságokban hírek a gőz, a villamosság és más erők szénmegtakarítás mellett való fokozásáról, valami különös találmány útján. A sok találmány bejelentése már annyira el-koptatott és köznapivá lett, hogy a komolyan vehető találmányok fölött is napirendre térnek.

Mégis Flettner göttingeni egyetemi tanár kísérletei komolyabb figyelmet keltettek. Flettner évek óta próbálja Magnus természetű tudósának egyik 1853-ból származó megállapítását. E szerint pontosan ki lehet mutatni, hogy a szél ereje egy forgásban lévő hengerfelületre hatva, sokkal intenzívebben használható ki a vitorlánál. Flettnernek a dinamikai intézetben történt kísérletei eredményehez vezettek. 1924 novemberében elkészítette első úgynevezett „rotor-hajóját“. A hajó külső képe vitorlákra emlékeztet, a vitorlák helyett azonban két hatalmas fémhenger mered az ég felé. A szél ereje és iránya szerint változtatják az olajmotrok által forgásban tartott fémhengerek forgási irányát.

Flettner már be is mutatta találmánya pontos ismertetését a kormánynak és szakköröknek. Az első próbautat a „Buckan“ nevű hajón tették meg. Megállapították, hogy az ilyen módon felszerelt hajó meghaladja a vitorlás teljesítőképességének tizszeresét.

Laas tanár, a charlottenburgi műegyetem rektora a napokban nyilatkozatot adott közre, amelyben Flettner találmányát a német technika legfontosabb felfedezésének tartja, amelynek jelentősége, gyakorlati felhasználhatósága miatt nagyobb a Zepelin-léghajónál is. E nyilatkozat után tökéredekelt-ségek jelentkeztek, elsősorban a Hamburg—Amerika Linie és a Krupp-művek, amelyek legközelebb már a rotor-hajók felszerelésére vállalkoztak.

Utiköltség oda és vissza (Konstancától):

Luxuskabin (teljes ellátással a hajón)	22,000 lej,
I. osztály	18,500 "
II. osztály	11,500 "
III. osztály	5,000 "

A palesztinai tartózkodás költségei:

I. osztályu ellátással kb.	22,000 lej
II. osztályu ellátással kb.	15,000 lej

Az Uj Kelet legközelebb pontos adatokat és részletes utiprogramot fog közölni. A kiránduláson főként erdélyiek fognak részt venni.

Minthogy a kirándulás csak úgy jöhet létre, ha megfelelő számú jelentkező lesz, felkérjük mindazokat, akik a kiránduláson részt akarnak venni, hogy szándékukat, esetleg táviratilag

jelentsek be az Uj Kelet szerkesztőségének, amely az állandó összeköttetést a bukaresti és kolozsvári Palesztina-hivatalokkal fentartja.

Azonban Angolország és Itália hajózási érdekeltégei is melegen érdeklődtek a felfedezés iránt. Az egyetlen felszerelt hajó a Buckan, már megtette első tengerentúli útját. Flettner tegnap drótnélküli távirót küldött a hajóról és jelenti, hogy az amerikai partok közelébe érkezett. A hír Németországban lázas örömet keltett. 1925. év első felében a Flettner-társulat husz hajót szándékozik az új rendszer szerint építeni. Ezenfelül a már kisselejtezett vitorlásoknak egész flottáját fogja át-szerelni és üzembe helyezni. Újabb jelentések szerint a hajó már be is futott az elis-landi kikötőbe.

A teherhajózásra nézve is nagyjelentőségű a találmány, mert az ázsiai vonalokon a transzport-költségeket hatvanöt-nyolcvan százalékkal olcsóbbítja. Flettner számításai szerint a szél erejének igénybevételével olcsón lehet majd elektromos energiához jönni. A felfedező ugyanis szélszárnyak építését tervezi, amelyeknek speciális berendezést konstruált. Az ilyen hatalmas „Windkraftadot“ Berlinben építik Magassága hatvan méter lesz és körülbelül ezer kilovatt áramot fog termelni.

(H. I.)

A szovjet az akkordmunka-rendszert vezeti be.

Riga, február 18. Szovjet-Oroszország munkáshivatalai előterjesztést tettek a tanácsköztársaság vezetőinek, hogy a munkások produktivitásának fokozása érdekében vezessék be mindenütt a darabmunkát. Ezzel ugyan megszűnik a forradalomban olyan sűrűn hangoztatott munkásegyenlőség, azonban könnyebbségek nyílnak meg a tehetséges és szorgalmas dolgozók számára. A diktatura leépítésére vall, hogy a szovjet erre a lépésre határozta el magát. Azt hiszik egyébként, hogy ezzel nemcsak az ország termelését fogják emelni, hanem csökkenteni fogják egyúttal a szinte elviselhetetlen drágaságot is.

Az Uj Kelet szerkesztők Felelős szerkesztője 240 le Az Uj Kelet megje

Ha zsidó a történelmi fajhoz tartozik

Csütörtök 5865 Sörút 1925 február

dalomra, am magasságok mestermű arra, hogy a törekvések tina pusztá akarja válto a szerencsés különböző segíthetnek a három retten őket, végre

— Román lasztását ké március 1-ere való elhalasztá hogy a konfer békészerződés visszaadása len szintén ezzel a halasztás indok közepéig a kom

— Mikor hónapban Geis egyezer lejt ad máron lakó öc utalvány, a sz lejt fizetett tév szó nélkül felv megosztott raj napra rá észrev Jánost, hogy a vissza. Geiser a a posta bünyvdi alapján a kolozs tóztatta a pénzt János ellen bev ismeretlen hely

— Újabb gáriában. Szó cselekmények Bulgáriában. Szó munista képvisel megölték a váro tekrifönkököt pe kes, hogy egyik tetteseket kéreke

— A görög görög-bolgár A népszövetség tesítést kapta, vetette a bolgá kisebbségekre egyezményt. A ségek jogai elég békészerződésbe fogadása csak a ciák forrását ké

— Ausztria löt köteles elb ausztriai szanl vevetségi bizottság tisztviselői kara szövetség illeték mányának még t selőt kell elbooc ne kockáztassa. ezer tisztviselőve viselők száma sz

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidó ság napilapja
 Szerkesztők: Giszkalay János és dr. Marton Ernő.
 Felelős szerkesztő Dr. Marton Ernő.
 Előfizetési árak: Egy hónapra 85 lei, negyedévre 240 lei, félévre 460 lei, egész évre 830 lei.
 Az Uj Kelet cikkeinek utánnomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

A mai naptár

Ha zsidó volnék, akkor büszke volnék arra a történelmi valóságra, hogy egy olyan ősrégi fajhoz tartozom, amely a legnagyobb emberek jónéhányát termelte ki magából. Büszke volnék arra a nemzetre, amely még mindig hatalmas szerepet játszik a világban, mindamellett, hogy sem trónusa, sem királya, sem egy szál katonája, de még egy rófiyi földje sincsen, amelyről azt mondhatná, hogy a tulajdon birtoka, büszke volnék arra az iradalomra, amely a Szentírásban olyan fenséges magasságokat ér el, amelyhez semmi más mestermű nem mérheti magát, büszke volnék arra, hogy alkalom nyílik résztvenni azokban a törekvésekben és munkában, amely Palesztina pusztá talaját tejjel-mézszel folyó országgá akarja változtatni és talán a legbüszkébb arra a szerencsémre volnék, hogy a szegény és a különböző országokban elnyomott zsidókon segíthetek azzal, hogy az a reménység, amely három rettenetes évezreden át főtartotta őket, végre beteljesüljön.

Csütörtök
 5865 Sövat 25
 1925 február 19

Az igazság ugyanis azt diktálná, hogy Pollák Salamon, — aki alelnöke volt a nagy hitközségnek egykor és Kolozsvár szentegyletének elöljárója, — porhüvelyét mégis az itteni temető földje takarja.
 De igaz zsidó volt és a családiasság, ez az évezredek zsidó vonás mélyebben szántott a lelkében.
 Nem akart egyedül, rokon nélkül lenni a temetőben sem.
 Mert itt élő egyetlen fia családjával együtt Palesztinába készült. Eddig úgy volt, hogy ő maga is velük ment volna de isten kifürkészhetetlen akaratából Pollák Salamon hirtelen meghalt. Végső akaratát teljesítették, amikor ma a kis, takaros udvarból barátai és tisztelői tömege között Szászrégenbe szállították.
 Méltón és meghatón búcsuzkodtak a halottól. Löwy Mózes rabbi megindító beszédben vált el tőle, akivel az áhitat megtisztultságában, templomi közös fohászokban forrott össze.
 Az ősz chaszid, Hillel Lichtenstein rabbi, könnyes, egyszerű beszéde szívbe markolt. Öreg emberek állottak a földön fekvő barát körül és sírtak.
 Nem volt egyedül. Felhangzott a bus, sirató dal: hamec mönucho nechono.
 Engedd, hogy méltó nyugalmat találjon...
 Teherautóra emelték és vitték falvakon át, többörás távolságra, el, el a várostól, ahol élt és szenvedett, apjához, ahova éyente elzarándokolt. Ehul hónapjában bizalomért, reményért és hitért.
 És majd hozzá is eljön nemsokára a fia és családja és magával viszi a hitet és reményt és Pollák Salamon utolsó áldását oda, abba az országba, ahová az öreg, áhitatos ember minden imájában és minden fohászában kívánczolt.
 (sz. i.)

Hall Caine

Románia a bécsi konferencia elhalasztását kéri. Bukarestből jelentik: Románia a március 1-ére kitűzött bécsi konferenciának 15-ére való elhalasztását kérte. Tekintettel ugyanis arra, hogy a konferencia tárgya a Romániából a bukaresti békeszerződés alapján elvitt értékek természetbeni visszaadása lenne, a román-német konfliktus pedig szintén ezzel a kérdéssel áll kapcsolatban, az elhalasztás indokolt annál is inkább, mert március közepéig a konfliktus mindenestre elintézését nyer.

Mikor a posta többet fizet. Az elmúlt hónapban Geiser Mátyás kolozsvári malommunkás egyezer lejt adott fel a postán Geiser János Szatmáron lakó öccse részére. Mikor megérkezett az utalvány, a szatmári posta, hogy-hogy nem, tizezer lejt fizetett tévedésből ki Geiser Jánosnak. Geiser szó nélkül felvette a pénzt, eljött Kolozsvárra és megosztotta rajta testvérével. A posta néhány napra rá észrevette a tévedést és felszólította Geiser Jánost, hogy a kilencezer lejnyi többletet térítse vissza. Geiser azonban hallani sem akart erről, mire a posta bünvádi feljelentést tett ellene, melynek alapján a kolozsvári rendőrség a napokban letartóztatta a pénzt expedáló Geiser Mátyást. Geiser János ellen bevezette a nyomozást, mert időközben ismeretlen helyre távozott.

Ujabb két politikai gyilkosság Bulgáriában. Szófiából jelentik: A politikai bűncselekmények egyre nagyobb arányokat öltenek Bulgáriában. Szófiában tegnap Strachinirov kommunista képviselőt gyilkolták meg. Filippopolban megölték a város polgármesterének tikárát, a dektívönököt pedig súlyosan megsebesítették. Érdekes, hogy egyik esetben sem tudták eddig a tetteseket kézrekeríteni.

A görög nemzetgyűlés elvetette a görög-bolgár egyezményt. Genfből jelentik: A népszövetség a görög kormánytól azt az értesítést kapta, hogy a görög nemzetgyűlés elvetette a bolgár és görög kormányok között a kisebbségekre vonatkozólag Genfben kötött egyezményt. A nemzetgyűlés szerint a kisebbségek jogai eléggé meg vannak védelmezve a békeszerződésben és a genfi jegyzőkönyv elfogadása csak állandó konfliktusok és differenciák forrását képezné.

Ausztria huszonnyolcezer tisztviselőt köteles elbocsátani. Genfből jelentik: Az ausztriai szanálás ügyeivel foglalkozó népszövetségi bizottság megállapította, hogy Ausztria tisztviselői kara még mindig túl nagy. A Népszövetség illetékes körei szerint az osztrák kormánynak még további huszonnyolcezer tisztviselőt kell elbocsátania, hogy a szanálás jövőjét ne kockáztassa. Az elbocsátandó huszonnyolcezer tisztviselővel az elbocsátott osztrák tisztviselők száma százezerre emelkedik.

Temetés napsütésben. Biztató szép tavaszi napsütésben kísérték utolsó útjára Pollák Salamont. Gvalutlan nagy fakoporsóba, ami az udvar közepén a földön feküdt, behelyezték a másikat, a díszesebbet, amelyben a halott nyugodott. A külső koporsót szurokkal zárták le, mert az öreg urat elvitték Kolozsvárról, a városból, ahol jóságos és áhitattal teli életét leélte.

Elvitték haza, rabénu Hillel Pollák mellé, hogy csontjait az Ur egyesítse annak csontjaival, akiknek ágyékából származott.

Ebben a gyászos, szomorú esetben pedig, mind zord télben napsütés melege, egy üde, világos zsidó vonás csillan meg: valami a zsidó örökkévalóságból.

Az igazság ugyanis azt diktálná, hogy Pollák Salamon, — aki alelnöke volt a nagy hitközségnek egykor és Kolozsvár szentegyletének elöljárója, — porhüvelyét mégis az itteni temető földje takarja.

De igaz zsidó volt és a családiasság, ez az évezredek zsidó vonás mélyebben szántott a lelkében.

Nem akart egyedül, rokon nélkül lenni a temetőben sem.

Mert itt élő egyetlen fia családjával együtt Palesztinába készült. Eddig úgy volt, hogy ő maga is velük ment volna de isten kifürkészhetetlen akaratából Pollák Salamon hirtelen meghalt. Végső akaratát teljesítették, amikor ma a kis, takaros udvarból barátai és tisztelői tömege között Szászrégenbe szállították.

Méltón és meghatón búcsuzkodtak a halottól. Löwy Mózes rabbi megindító beszédben vált el tőle, akivel az áhitat megtisztultságában, templomi közös fohászokban forrott össze.

Az ősz chaszid, Hillel Lichtenstein rabbi, könnyes, egyszerű beszéde szívbe markolt. Öreg emberek állottak a földön fekvő barát körül és sírtak.

Nem volt egyedül. Felhangzott a bus, sirató dal: hamec mönucho nechono.

Engedd, hogy méltó nyugalmat találjon...
 Teherautóra emelték és vitték falvakon át, többörás távolságra, el, el a várostól, ahol élt és szenvedett, apjához, ahova éyente elzarándokolt. Ehul hónapjában bizalomért, reményért és hitért.

És majd hozzá is eljön nemsokára a fia és családja és magával viszi a hitet és reményt és Pollák Salamon utolsó áldását oda, abba az országba, ahová az öreg, áhitatos ember minden imájában és minden fohászában kívánczolt.

(sz. i.)

Az új zsidóország földjét váltjuk meg a Keren Kajemeth-adományokkal.

Bányaszerencsétlenség három halottal. Aradról jelentik: Az Arad közelében fekvő Hlova község határában összeomlott egy kőbánya és több munkást maga alá temetett. A szerencsétlenségnek három halottja és több súlyos sebesültje van. Annak megállapítására, hogy a katasztróféért kit terhel a felelősség, megindult a nyomozás.

A szatmári Statusquo tisztújító közgyűlése. Szatmárról jelentik: A szatmári Statusquo a napokban tartotta meg tisztújító közgyűlését, amelyen ezuttal harmadikban egyhangulag megválasztották elnökül Prinz Ármin gépgyárost. Alelnök lett Steiner Sándor, főgondnok Vámos Áron, iskolaszéki elnök dr. Fischer József, a pénzügyi bizottság elnöke pedig Gáspár Ede.

Csecsemővel a börtönbe. Nagyváradról jelentik: A nagyváradai ügyészség több lopás miatt nemrégiben körözést adott ki Deski Anna cseléd ellen. A rendőrségnek végül sikerült elfogni a tolvaj cselédleányt, akit tegnap adott át az ügyészségnek. Érdekes, hogy Deski Anna néhány hónapos csecsemőjével a karján vonult be az ügyészségi fogházba.

Gázrobbanás a szilágykrasznai zsidó-templomban. Szilágykrasznárról jelentik: Borzalmas szerencsétlenség játszódott le a napokban Szilágykrasznan. A szilágykrasznai zsidó-templomot gázzal világították. A világitáshoz szükséges gáztartályt és motort a pincében tartották. Szombaton este kialudtak a gázlángok és másnap reggel többen lementek a pincébe, hogy megállapítsák, mi a hiba. A tartály közelében gyertyát gyújtottak és a gyertya lángja egy pillanat alatt lángalobbantotta a hibás csövekből kiömlő gázt és meggyuladt a tartály tartalma is. Irtózatos döbbenés rázta meg a környéket és reszkettette meg a nagy épület falait. A környéken lakó emberek a hang irá-

nyába tódultak, mire azonban a pince ajtajához értek, két égési sebekkel torzított ember már kivánszorgott a pincéből, melyből feltört a jagatás hangja. Kihordták a sebesülteket, akik közül többen az arcborét leégette a gáz. A robbanásnak két könnyű, öt súlyos és három életveszélyesen megsérült sebesültje van. Szilágykrasznanak nincsen kórháza és így a sebesülteket lakásaikon ápolják. A hatóságok vizsgálatot indítottak annak a megállapítására, hogy a szerencsétlenségért kit terhel a felelősség.

A német konfliktusban a kormány kerülni akarja a sajtópolémiát. Bukarestből jelentik: A kormány egyelőre nem válaszol Stresemann kijelentéseire, mert kerülni akarja a hiábavaló polémiát. Politikai körök szerint a kormány Németország eljárását csak időnyerésre való taktikának tekinti, úgy ahogyan a németek a szövetségesekkel szemben is eljártak annyi éven át.

Marx volt kancellár elfogadja a porosz miniszterelnökséget Berlinből jelentik: Marx volt birodalmi kancellár, akit a porosz országgyűlés pár nap előtt 223 szavazattal miniszterelnökké választott, ma tudatta az országgyűlés elnökével, hogy a porosz miniszterelnöki méltóságot elfogadja. Marxnak ebből a lépéséből teljes biztossággal lehet következtetni, hogy kormányalakító fáradozásai sikerrel jártak. Az új porosz kormány a berlini lapok értesülései szerint négy katolikus centrupárti és két demokrata párti miniszterből fog állani. A többi minisztériumot politikában eddig nem szereplő szakminiszterekkel töltik be.

Az ifjúsági csoportok purimi jelez-bálja. Városszerte nagy érdeklődés nyilvánul meg a március 11-ikén megtartandó nagy purimi jelez-bál iránt, amelyet az összes zsidó ifjúsági csoportok rendeznek. A purim-estélyt a Zsidó Nemzeti Szövetség védnöksége alatt a Newyork összes termeiben fogják megtartani.

A cluji izraelita jótékony nőegylet folyó hó 22-ikén, vasárnap délután a Newyork földszinti termében 4 órai kezdettel, ez évben utolsó műsoros teadélutánt rendez.

Oradea-Maren hirdetések, előfizetéseket felvesz és reklamációkat elintéz az Uj Kelet nagyváradai képviselője, Blum Zsigmond. (Ezredévi emléktér) Paroul Eminescu 2. sz. (Ernyőüzlet).

Ha egyezkedni kíván adósaival, hitelteljesítővel, gyorsan és diszkrétén, forduljon bizalommal az „EXPRESS” Egyeztető Irodához, Timisoara, Belváros, v. Hunyadi-utca 8. Telefon 22-25

Veszünk hetenként 4 waggon mangalica kover disznót 130 kg -ól feljebb, „EXPRESS” Export-Import osztálya, Timisoara, Belváros, v. Hunyadi-u. 8. Telefon 22-25

Ha pénzt biztos alapon óhajta kölcsönt gyűmölcsözötni vagy óhajtt felvenni, forduljon az „EXPRESS” Bankhoz, Timisoara, Belváros, v. Hunyadi-utca 8.

Nagy
harisnyavásár
 mélyen leszállított árakkal.

K ötött harisnya minden színben	25 lei
F lohr-harisnya minden színben	53 lei
M uszlin harisnya divat színben	69 lei
C érna-muszlin minden színben	98 lei
S elyemfátyol harisnyák minden színben	125 lei

BLATT
 FÖTER IS
 Divatkoztyokban és kötöttárakban óriási választék! A legjobb harisnyák csak BLATT-nál taphatók.

KÖZGAZDASÁG

Másodizben volt határozatképtelen a kolozsvári fakörzet közgyűlése

Elmaradt az UGIR-hoz való csatlakozás

(Cluj-Kolozsvár, február 18. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az Erdélyrészi Faegyesület kolozsvári körzete mint ismeretes, február tizenhatodikára ezuttal másodizben hívott össze rendkívüli közgyűlést. A közgyűlés főprogramja szerint az Erdélyrészi Faegyesület kolozsvári körzetének ezen a közgyűlésen kellett volna kimondania csatlakozását az UGIR-hoz.

A február tizenhatodikára összehívott közgyűlésen éppen úgy, mint a januári közgyűlésen a fakörzeti tagok közül olyan kevesen jelentek meg, hogy a közgyűlést nem lehetett megtartani. Ezért a faegyesület vezetősége elhatározta, hogy eltér az eredeti programtól és nem mondja ki az UGIR-hoz való csatlakozást, hanem likvidálja a jelenlegi Erdélyrészi Faegyesület kolozsvári körzetét és a likvidálás után megkezdi az új faosztály kiépítését.

Elhatározta továbbá a vezetőség, hogy a likvidálást minél rövidebb idő alatt fogja ke-

resztülvinni, behajtja a kintlevő tagdíjakat és egyéb követeléseket, kiegyenlíti a körzettel szemben fennálló követeléseket és az akció befejezése után fennmaradó összeg husz százalékát a fatisztviselő egyesület nyugdíjalapja javára fogja befizetni.

Ezuttal tehát másodizben volt határozatképtelen az Erdélyrészi Faegyesület kolozsvári körzetének összehívott közgyűlése, amelyen az UGIR-hoz való csatlakozást kellett volna kimondani. Az új faosztály előkészítőbizottságának reménye tehát, hogy az összes erdélyi és bánáti fakörzeteket magába olvasztja és így megizmosodva újult erővel lát hozzá a nagyipar védelméhez — korainak bizonyult. Most már kétségtelen, hogy a nagyiparosokkal való kooperálásnak nem híve minden erdélyi és bánáti fakörzet, mert a kolozsvári körzet kezdeményezését nem tették magukévá, sőt — a jelek szerint — a kolozsvári körzet tagjai sem egyetemesek ebben a kérdésben.

Csehszlovákiában beváltják a magyar kölcsönkötvényeket. Prágából jelentik: A csehszlovák kormány már régebben elhatározta, hogy a magyarok állampolgárai által a háború idején jegyzett hadikölcsönöket beváltja. Az erre vonatkozó törvény végrehajtási utasítását most adta ki a csehszlovák kormány. Eszerint a hadikölcsönkötvényeknek kártalanítási kötvényekre való becselését április 15-től június 30-ig kell bejelenteni azon adóhivatalnál, amelynek területén 1925. április 15-ikén a hadikölcsönkötvények tulajdonosa lakóhelyet birt.

Rádió-kiállítás a prágai nemzetközi mintavásáron. Jelentette már az Uj Kelet, hogy március 22. és 29-ike között tartják meg Prágában a tizedik nemzetközi mintavásárt. A mintavásár iránt, amelyre eddig mintegy kétezeröttszáz kiállító jelentette be részvételét, romániai körökben is óriási érdeklődés nyilvánul meg. A csehszlovák kormány a romániai látogatók részére 50 százalékos vasuti kedvezményt nyújt, utlevélvizum helyett pedig a vásár által kiállított igazolványok használhatók fel. Mint értesülünk, a vásár egyik érdekessége a rádió-kiállítás lesz. A mintavásárt Bukarestben a „Comptuar Popular Roman” Kolozsváron pedig a csehszlovák konzulátus és a Rador Publicitate hirdetői iroda (Str. Memorandului 20.) képviseli.

A kerületi pénztárak ellenőrzőbizottságainak munkaprogramja. A munkásbiztosítási pénztár vezérigazgatóságához Kolozsvárról a napokban terjesztették fel a kerületi pénztár mellé kialakítandó ellenőrzőbizottság tagjainak névsorát. A munkásbiztosítási pénztár vezérigazgatósága egyébként e hó végére Bukarestbe érkezőt hívott egybe, amelyen az ellenőrzőbizottságok munkaprogramját fogják megállapítani.

Újabb fordulat a Fränkel-féle kényszereregségi ügyben. Néhány nappal ezelőtt hosszabb cikkben megírta az Uj Kelet, hogy Fränkel Mór kényszereregségi ügyében fordulat állott be, amennyiben úgy Fränkel, mint hitelezői azzal a kérelem fordultak a törvényszékhez, álljon el a csödmegnyitásától, miután Fränkel kielégítette hitelezőit és így a csödmegnyitás legfőbb feltétele hiányzik, vagyis miután nincsenek hitelezők — a beadvány szerint — nem lehet megnyitni a csödöt. A törvényszék határozatát jogászörökben feszült érdeklődéssel várták, mert az érvényben lévő törvényekben nincsen intézkedés az ilyen kivételes esetekre, amikor az adós a kényszereregség beszüntetése után, tehát közvetlen a csödmegnyitás előtt, köt magánaton egyezséget hitelezőivel. Fränkel ezen kérését dr. Anca törvényszéki bíró tegnap végzésileg elutasította azzal az indoklással, hogy az ügyben az itélő-

tábla már érdemleges határozatot hozott és a törvényszéknek nem áll módjában ezzel ellentétes határozatot hozni. Egyidejűleg elrendelte a kényszereregségi ügynek a csödbírósághoz való áttételét. A döntés most már ennek a kezében van. Jogászörökben azonban bizonyosra veszik, hogy a bíróság nem fogja elrendelni a csödöt.

Az angol fonttartozások rendezése. Bukarestből jelentik: A külföldi tartozások fizetésének nyilvántartó hivatala minden félreértés elkerülésére ismételtelen a következő tájékoztatást tette közzé: A londoni megállapodás 7. b) paragrafusára és a manchesteri egyezmény 10. paragrafusára értelmében a február 15-én esedékes negyedik részletet az adósok a megjelölt időpontig a Banca Nationala lejben lefizethetik, napi árfolyamon számítva át tartozásuk esedékes részletét. A Banca Nationala a lejösszeget évi középárfolyamon elszámolja és az év végén az esedékes részleteket a hitelezőknek beküldi.

A mai valutapiac

A mai napon némileg tartozkodó volt a devizapiac. Az árfolyamok a következők: Osztrák korona 356—358, magyar korona 365—370, cseh korona 5-88—5-92, francia frank 10-50—10-60, svájci frank 38-30—38-40, dollár 197-00—198-50, angol font 946—950, olasz lira 8-15—8-25.

Valutapiac február 18-án:

Bukarest. Devizák: Páris 1052-00, Berlin —, London 947-00, Newyork 197-75, Róma 816-00, Zürich 38-25, Bécs 27-75, Prága 588.

Bukarest. Valuták: Napoleon 740-00, márka 45-50, leva 133, török lira 102, font sterling 940, francia frank 10-60, svájci frank 38-00, olasz lira 825, drachma 330-00, dinár 312-00, dollár 196-50, lengyel márka 36-50, osztrák korona 29-50, magyar korona 26-50, cseh korona 565.

Zürich. Nyitás—Zárlat: Berlin 123-62—123-75, Amsterdam 208-70—208-70, Newyork 519-50—519-75, London 2478-00—2478-00, Páris 2750-00—2750-00, Milánó 2140-00—2137-50, Prága 1543-75—1545-00, Budapest 72-00—72-00, Belgrád 850-00—850-00, Bukarest 262-50—262-50, Varsó 100-00—100-00, Bécs 73-12—73-12. Párisi tőzsde: Bukarest 950-00, Zürich 362-50.

Ha művészi kltiváló fa-, vas- vagy réz-

butort, zongorát

akar venni, ne sajnálja az utat Marosvásárhelyre és tekintse SZÉKELY É. RÉTI me g a

ERDÉLYRÉSZI BUTORGYÁR RÉSZV.-TÁRS. butortermeit, asztalosok turnírszükségleteiket legolcsóbban itt szerezhetik be

HASZNALJON CSAK „DURA” ELEMÉKET!

Biztosítsunk az „ORIENT” Általános Biztosító R.-T.-nál

Most vásároljon kosztüm- és kabát-szövetet

az Au Printemps volt Missir áruházban Cluj, Unió-utca No 11. kivételesen leszállított szennacsiós árak n.

SPORT

A kolozsvári labdarúgószakosztály ülése

Összeállították a vasárnapi programot. Mérkőzések Végh Kami gyógykezelése javára

(Cluj-Kolozsvár, február 18. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kolozsvári kerület labdarúgószakosztálya tegnap este tartotta heti rendes ülését.

Az ülésen mindenekelőtt elhatározták, hogy a bajnoki szezon március elsején kezdik meg. A másodosztályú csapatokat kötelezik, hogy az osztról elmaradt mérkőzések lejátzását március elsejével kezdjék meg, hogy azután hozzáfogassanak a tavaszi fordulóhoz. A másodosztályú bajnokság tavaszi fordulója tehát csak a mérkőzések lebonyolítása után kezdődik meg.

Azután elhatározták, hogy a vasárnapi mérkőzések bruttó bevételeit Végh Kami gyógykezelési költségeinek fedezésére adományozzák. Megkeresik a kolozsvári klubokat, hogy a szakosztály ezen határozatának tegyen eleget.

Még emlékeztünkben van az az összecsapás, amely az őszi U—CFR bajnoki mérkőzésen történt Huza és Végh Kami között. Véghnek ekkor eltörtött a lába és azóta állandóan orvosi gyógykezelés alatt áll. A gyógykezelését szolgálja a szakosztály határozata. Mi csak helyeselni tudjuk a szakosztály intencióit és a magunk részéről a legnagyobb hozzáadással állunk az ügy mellé. A vasárnapi program tehát a következő:

CFR-pálya: CFR—KKASE, KAC—Universitatea.

Nagypálya: Academia—RMS, Haggibbor—Victoria.

Az új igazolás feladata csenek szabály összes kéréseket

Az MTK budapesti bajnok programjának játéka utolsó b Elberfeldben meccsét a prág Svédországba, Svájcba utazik

Budapest pesten a tavasz következő csapat Vasas—NSC, VAC—Törekvé litjük meg, hó némi magyaráz vereségére. Meg pesti csapat há vas és Herman már most tekin ban játszott P találjuk a 3:0-á

Rakitovszki budapesti Nem Rakitovszki a tért Kolozsvár sületébe, az M tovsvki vasárna a Droguisták el mény 5:1 volt biztosra veszik, már az MTK e

Kül Bécs: Simm nationale—Hak ifjusági játéko 5:3 (4:2).

Zágráb: Has legmérkőzés, me meg. A Hask tudott győzni.

London: SK Pozsony: B Dunaustadt 7:0.

Ha szép és va d lgoztati ford ához, Timisoara Telefon 22-25

Purif legalkalm Orrlik Megrendelhető

Ursus Ursu

Az E S Crepe de Musselin cm., Pong tázia-zsebk So

Tavaszi ruhák festése, tisztítása megkezdődött Czinknél, Cluj

Az új igazolások megejtése lett volna még az ülés feladata, de az igazolási kérések nincsenek szabályszerűen felszerelve és emiatt az összes kéréseket visszajuttatják az egyesületeknek.

Az MTK nyári turát is lebonyolít. A budapesti bajnokságot már most dolgozik nyári programjának összeállításán. Junius 14-én játsza utolsó bajnoki mérkőzését és 21-én már Elberfeldben játsza a január 4-ről elmaradt meccsét a prágai Slaviával. Innen az MTK Svédországba, Dániába, Németországba és Svájcba utazik mérkőzésekre.

Budapest vasárnapi programja. Budapesten a tavaszi szezon második fordulójánál a következő csapatok találkoznak: FTC—Zugló, Vasas—NSC, MTK—BEAC, KAC—BTC, VAC—Törekvés és UTE—III. kerület. Itt említjük meg, hogy a Nemzeti Sportot olvasva némi magyarázatot találunk a NAC vasárnapi vereségére. Megtudjuk ugyanis, hogy a budapesti csapat három legjobb emberét, Lébi, Havas és Hermannat nélkülözte a mérkőzésen. Ha már most tekintetbe vesszük, hogy az UTE-ban játszott Priboj és Jeszmas is, érthetőnek találjuk a 3:0-ás eredményt.

Rakitovszki a budapesti MTK-ban. A budapesti Nemzeti Sportban olvassuk, hogy Rakitovszki a KAC kiváló centercsatára visszatért Kolozsvárról Budapestre és az anyaegyesületébe, az MTK-ba kérte igazolását. Rakitovszki vasárnap már játszott az MTK II.-ben a Drognisták ellen és 5 golt rugott. Az eredmény 5:1 volt. Nagyszerű formájáról ítélve, biztosra vesszük, hogy Rakitovszki közelebbről már az MTK elsőcsapatában fog szerepelni.

Külföldi eredmények:

Bécs: Simmering—Vacker 6:2 (5:0). Internationale—Hakoah 5:1 (3:0). A Hakoah több ifjúsági játékkal játszott. Rapid—Hertha 5:3 (4:2).

Zágráb: Hask—Grodjanszky 2:1 (1:1). Serlegmérkőzés, melyet óriási érdeklődés előzött meg. A Hask csak meghosszabbított időben tudott győzni.

London: Skocia—Wels 3:1.

Pozsony: Bratislava—PAC 5:0. Ligeti—Dunastadt 7:0. Törekvés—Hakoah 3:2.

Ha szép és eredményesen hirdetni óhajt vagy propaganda tervezetet óhajt kidolgoztatni forduljon az „EXPRESS” Hirdető Irodához, Timisoara, Belváros, v. Hunyadi-utca 8 sz. Telefon 22-25. Telefon 22-25

Purimi mulatságra

legalkalmasabb egyfelvonásos

Orrlik és Hebbegő

Megrendelhető az Uj Kelet könyvostályánál

Ára 60 lej.

SZINHÁZ - MŰVÉSZET

Magyar Színház heti műsora

Csütörtök: Kárpáti Zoltán (A Jókai centenarium második estéje, premiérebérllet 40 szám, premiéree helyárakkal, sorozat 73)

Péntek: Aranyember (A Jókai centenarium harmadik estéje ünnepi előadás, Szentgyörgyi István születésének 84-k évfordulóján. Napi bérllet 74 szám B, mérsékelten emelt helyárakkal, sorozatszám 74)

Szombat d. u. fél 4-kor: Nagyhetegző és a pincér (Ujdonság 4 edszer. mérsékelt helyárakkal, sorozat 75)

Szombat este 8-kor: Fügefalavél (Opérettenjdonság, 7-edszer, premiérehelyárakkal, bérlletszámokban, sorozat 76)

Vasárnap d. e. fél 11-kor: A szocialis missió-egyesület másoros matinéje. (Premiére-helyárakkal, sorozat 77)

Vasárnap d. u. fél 4-kor: Mágna Miska (Mérsékelt helyárakkal, sorozat 78)

MOZGÓK MŰSORA

Select-mozgó. Csütörtök, február 19. *Patt és Pattachon, mint csempészek.* Nevettető vígjáték, 6 felvonásban. Főszerepben az ismert dán komikusok: Patt és Pattachon.

Uránia-mozgó Csütörtök, febr. 19. Szenzációs premier. *Bányatüz.* Szenzációs megrázó dráma, 5 felvonásban a bányamunkások életéből. Főszerepben a kiváló német művészek: Liane Haid és Carl de Voght.

Apolló-mozgó. Csütörtök, február 19. *A diadalmas ökök.* Szerzációs dráma, 5 nagy felvonásban. Főszerepben a boxolás viágbjókja: Carpentier.

Angliából

a tavaszi és nyári divat legszebb anyagai megérkeztek.

Kabát- és kosztüm-szövetek, kabátselymek, fantasie maroquinek izléses választékban. Modell darabok.

Cégünk kizárólagos ujdonságai!

Grünwald és Steiner

női divatkülönlegességek áruháza, Cluj, Piata Unirii No 12.

Kívánatra mintákat vidékre azonnal küldünk.

Mindenütt kaphatók

Rador

Ursus Extra világos és Hercules dupla maláta barna
Kolozsvár
sörkülönlegességek

Ursus - Czeli sörfőzde Kolozsvár

Az Első Romániai Selyemgyár

S. Trebitsch & Sohn — ajánlja tisztaselyem gyarimányait

Crepe de chin, Crepe marocain, Charmeuse, Charmante, Satin de chine, Musszelin duchesse, Imperial duchesse, Takarólevantin, Takaróatlasz 180 cm., Ponge, Mosóselyem, Nyersselyem, Brokátok, Nyakkendőszövetek, Fantázia-zsebkendők stb. Rendelések a gyár irodájához **(Bucuresti, Str. Soarelui Nr. 4.)** intézendők. Telefon 44-24 és 76-44.

Rador 2561

Fehér hét!

SZABÓ JENŐ

divatkülönlegességek nagy áruházában

Cluj

Cal. Regele Ferdinand 5

Telefon **4-79** Telefoz

megkezdődött a

fehér hét!

A legolcsóbban a ladásra kerülnek:

Fehér

selymek, crepe de chinnek, marocain, crepe satain, flanellek és gyapju-szövetek, bélésárak, függönyök, csipkeszövetek, vásznak, zsebkendők, harisnyák,
stb. stb.

Lej

- I-a fehérenemű vászon pr. mtr. 36-39-41
- Duplaszéles divatszövet pr. mtr. 91
- Duplaszéles I-a eponge " " 88
- Cosmanosi voile " " 42
- 1 kávé garnitura pr. garn. 328
- Gyermek zsebkendő drb. 6
- Frottier törülköző " 71
- Selyem marocain, minden színben pr. mtr. 290-350
- Crepe Lamé, ujdonság, alkalmi ruhákra pr. mtr. 650

Fehér hét!

APRÓHIRDETÉSEK

Egyszeri közlésnél egy szöveg, vastagabb betűvel 6 lej. Legkisebb apróhirdetés 30 lej, állástkeresőknek 30% kedvezmény.

Apróhirdetések díja előre fizetendő

Eladó gépek. 3 drb revolver falcseréprés, új. 3 drb. Duda- és falcseréprés, kézi és erőhajtásra. 3. számú Ganz-féle téglaprés, napi teljesítmény 10,000 drb. 1. számú téglaprés, hozzá cserepautomata és 10,000 drb száritó keret. Kedvező fizetési feltételek mellett azonnal szállíthatók, Friedrich Testvérek Gépgyár, Timisoara. 1819

Kóser husvétii uradalmi bor, prima minőségű olasz rizing 1924 évi termés, ca 70 HL eladó hordó nélkül, vasutállomás helyben. Cim a kiadóban. 8600

HUNWALD

Uj, Str. Viabnja (volt Bolyai-u.) 3. Telefon 147.

Üvegcsiszoló és tákrógyár Táblatveg raktár és üvegcsiszoló vállalat. Hibás tákrók újraforgozása 1007

Jó kóser házi koszt olcsón kapható Calea Victoriei No 1, emelet.

Transmissiót Martinacéliből, csiszolva, különként 24 lej, gyűrűs csapágyakat, kuplungokat, fali-gyámokat stb. előnyösen szállít, kiváló minőségben Friedrich Testvérek Gépgyára, Timisoara.

Név-jegyeket, születési, eljegyzési, esküvői kártyákat és mindenféle mulatsági legszebb kivitelben készít a Kadima-nyomda Cluj

Családi okoknál fogva sürgősen eladó 50 hold prima szántóföld, 4 1/2 hold erdő, teljes mezőgazdasági felszereléssel, 40 drb. marhának való istálló. Szükség esetén eladó ház és kert is a község közepében. Vasutállomás és autóbusz-forgalom a községben. Cim a kiadóban. 8591

Motorok
Szivógáz 20-60 HP. B n-zin 4, 5, 10, 16 HP. Nyersolaj 16, 20, 40, 45 HP. Diesel 40, 50 HP. Gőzgépek féstabil 30, 40, 50, 60, 70 HP. Compound-stabil 60, 70, 80 HP. Összes gépek gyárilag javítva azonnal szállíthatók, kedvező ár mellett. Kérjen árajánlatot. Friedrich Testvérek, Timisoara.

Egy jó házból való tanuló felvétetik Waldner Emanuel, Aghiras. 8602

Elsőrangú szabászt

keres a „Victoria” fehérnemű üzem azonnali belepésre. Ugyanott elsőrangú fehérnemű variók magas fizetéssel felvétetnek. Str. Regina Maria 24. 8592

Uch-tiger בעל תפילה וקורא sucht Posten in Kongress oder Status quo Gemeinde per sofort. Anfrage unter „Parnosso“ an die Administration des Blattes.

Házvezetőnő 30-50 év körüli, izraelita, vallásos öregebb urhoz, vidéki városba kerestetik. Ajánlatok „Házvezetőnő” jellegűe a kiadóba kéretnek. 8586

Lakást keresek azonnali 2-3 szobás, konyha és mellékhelyiségekkel. Egy komplett úti és gyermekszoba berendezés eladó. Érkezhetni Magazinul Mare, Piata Minai Viteazul 858

Jó karban levő, látható írásu írógép eladó. Cim a kiadóban.

Motorokat, benzín, nyersolaj, szivógáz, 15 lóerőtől fűfélé, törött állapotban is keresek készpénz mellett vételre, Elias Győző, Timisoara, Radulescu 6.

Román, magyar, német nyelvet bíró, textilszakmában perfect segéd. állást keres márc. 1-re. Leveleket „Aagro” jellegű a kiadóba kér. 8599

Írdessen az Uj Keletben!

Állandóan drágul a könyv, de az Uj Kelet könyvostályánál még a régi árakon

kaphatók az alábbi zsidó tárgy művek:

Agnon: És a m gőrbedt kiegyenesedik	45
Dr. Bai: Zengő Hárfá	25
Gorelik: Clon és a gólu z.	18
Gorion: József és testvérei	25
Gr. tto: Zsidó reneszánsz	25
Kabbalisták és esodatevők	30
Kacér: Gólem	15
Nordaa: Mesék	22
Senclem Alejchem: Leógett nemesez	35
Sokolow: Uj zsidó	15
Giszkalay: Tamar	80
Uj próféciák könyve	75
A titok	15
Gús Chalkv látomásai	80
M. A. Goldschmid: Egy zsidósors	140
Szabó L: Szent Elíz	50
Marton: A zsidó nemzet Erdélyben	15
Paneth: Utazásom a Szentföldön	8

200 lejon felüli vételnél 10% engedmény.

Bohn Mihály Zsombolya

Cserépgyáranak Cluj és szomszéd vármegyék bizományi arakata és vezérképviseleje ajánlja a világhírt szabatalmazot BOHN cserépeket, melyek **DACIA** portland cement, gipsz, mész, eternit pala, cserép, gipsztáblák, parketta és mindennemű építési anyagok raktáránál legolcsóbb napjánon megrendelhetők és kaphatók

Cluj, Str. Moldovei (Varga-u.) 4. — Telefon 5.

Szolnok-Doboka, Szilágy vármegye, Beszterce-Naszód vármegye részére ismét eladó **képviselek kerestetnek.** Érdeklődői Cluj-i vezérképviseleijénél fenti címen.

Használjunk kizárólag Lloyd 3363

PLANTOL

legjobb növényzsír, mert ez tisztá, egészséges és kiadós!

הבשר והחלבון

Főtisztelő Fuchs Benjámín nagyváradi főrabbi felügyelete alatt készült, szigorúan ortodox rituális előírás szerint.

Képvisele: **MIENZ VILMOS** Cluj
Str. Julia Maria 8. Telefon 1-18.

Ha kivan Temesváron bármint beraktozni vagy bizományban értékesítés végett elhelyezni, **arut exportálni, impor. tárolni**, biztos alapon **szállítani**, forduljon bizalommal az „EXPRESS” Import-Export Szállítási és Beraktározási osztályhoz, Belváros, v. Hunyadi-utca 8. Telefon 22-25. Fiókok: Bucuresci, Oradea-Mare, Targu-Jacuesc, Cernauti, Caransebes, Chisineu etc.

Uj! Megnyilt a Uj!

Gentleman

ruház

Kész férfiruhák, felöltők. Nagy választék angol és francia szövetekben. Saját szabóságunk méret után készíti a legújabb divatu öltönyöket és felöltöket. Férfi fehérneműk méret után! Férfi divatcikkujdonságok! Olcsó, szabott árak.

Cal. Reg. Ferdinand. (Szép-utca sarok) Renner patotával szemben. L. 3247

„Express”

Auto garage Atelier mechanic

Calea Victoriei 99. Cluj

Elvállal autó és mindennemű mechanikai szakmába vágó javításokat, villany- és gázmotor szereléseket. — Mindentör berautó szolgálat.

Megérkezett a stettini hering!

1924-es fogásu. egészen új áru, egész tonás 500/600, feltóanás 300 darabos, a mennyiséget garantáljuk. Ugyiszintén gyönyörű paternoi és palesztinai 156-éndű narancs és sircusa csilrom. KATZ & BERNÁT cégvez Cluj. Tel. 397. Míg a készlet tart, a legolcsóbb árakon kapható

Keresünk sürgősen

gyertyán-rönkököt

1 métertől fölfelé, 24 cm.-(középméret)-nél vastagabb. Fizetés akreditívvel duplikát ellenében azonnal. Ajánlat csak fix árral ab vagg. feladó állomás.

Lemnex, Cluj. Str. Babes 19

Szerkesztőség kiadó hivatal és nyomda
Cluj-Kolozsvár, St. Bar L. Pop. (Brassai-utca)
Telefon: Szerkesztőség és kiadóhivatal — Zs. N. Sz. —
A kéziratok kizárólag szerkesztőséghez küldendők. Kéziratokat nem adunk vissza.

1925 február 20 P

Cailleau

Nagyon erős emberek még mindig gazdasági anarchiájában, ma amikor fölébe nőttek az em azonban mindig az fölöttebb hittek ak ereje még a hegyek Ez a hit dobta fé Poincarét, ez a hit Herriot-t és Domer

A latin tempera folyásolható pillanat népi és politikaiszesz dőben van és a hírek örvénybe elmeriten a politikai ösztön n Egyszerre két oldal bal- és jobboldalró követség megszűnt a radikálisok és szó ját itelik el. Páris, türi el bálványai sil el, hogy letaszított Herriot-t elérte sok közös végzete, sága, hogy nemlehe Pedig érdemei bokt szánt volt, csupán nem birt megbirkóz hogy a háboru puszt életet is megrázkódt szüntetni tudja.

A jelek szerint bukása egyáltalán kalizmus bukását. F motívum benne.

A francia szocia egészen komolyan háboru martirjáná Nagy sor ez és alig mint Franciaország

A béke barátjai mára Cailleaux real örömmel veszik tud lentené, hogy Fran a háborus mentalit nek, a szenvedésne tált emel, Mert Ca hármás tulajdonság embere van Franci győzvései mellett elszántással tartot Szinte romantikus letőleg — és ezzel számitó, pallérozott Franciaország leg reinek.

Cailleaux reakti pénzügyi szempont litációja tulajdonke mikor Herriot intéz tole France temet koronát tett erre a rom hónap is alig radikálisok már a dolnak.

Bizonyos, hogy francia frank újabl lám merész lendül tikusok agyvelejébe és katonailag a ko tatkozik, amit a sz ház merész félretó ját most a gazdasá egyedül teszi nyug délyeket. Az, hogy nyilag megállott, n és a stabilitást.

Ezért érthető, pénzügyminiszterse